

Sygn. akt III APa 13/14

## WYROK

**W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 27 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Mazur (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Salańska - Szumakowicz SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Alicja Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2014 r. w Gdańsku

z powództwa J. M.

przeciwko B. S. (1) i R. S.

o odszkodowanie w kwocie 160.000,-zł. z odsetkami

na skutek apelacji J. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 listopada 2013 r., sygn. akt V P 21/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda J. M. na rzecz pozwanych B. S. (1) i R. S. kwoty po 2.700 ( dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt III APa 13/14

## UZASADNIENIE

Powód J. M. w dniu 31 października 2012 r. wniósł pozew przeciwko pozwany: R. S. i B. S. (1) domagając się zapłaty 160.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 09 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania w związku z chorobą zawodową. Podniósł, iż był pracownikiem pozwanych: R. S. od dnia 01 czerwca 1994 r. do dnia 31 marca 2004 r., B. S. (1) od dnia 01 kwietnia 2004 r. do dnia 31 października 2009 r., zatrudnionym na stanowisku ślusarza – spawacza. Umowa o pracę została rozwiązana w związku z niezdolnością do pracy z powodu choroby. W związku z chorobą zawodową, poczynając od dnia 01 listopada 2009 r. jego zarobki uległy znacznemu obniżeniu od 1.000,00 zł do 1.500,00 zł netto miesięcznie, co będzie miało też bezpośredni wpływ na wysokość jego emerytury. Wiek emerytalny

osiągnię z dniem 05 marca 2023 r., przy założeniu szkody 1.000,00 zł miesięcznie za okres od dnia 01 listopada 2009 r. do dnia 05 marca 2023 r. daje to kwotę 160.000,00 zł (160 miesięcy po 1.000,00 zł).

Powód podniósł, iż choroba zawodowa – pylica krzemowa płuc, w związku z zatrudnieniem u pozwanych, została stwierdzona decyzją z dnia 04 września 2009 r. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Rozpoznanie choroby zawodowej skutkowało przyznaniem 15 % uszczerbku na zdrowiu. Wniosek o rentę z ogólnego stanu zdrowia i o rentę w związku z chorobą zawodową został prawomocnie oddalony decyzjami ZUS i wyrokami sądowymi. Podniósł, iż posiada lekki stopień niepełnosprawności na stałe. Wezwanie do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem, doręczone pozwany w dniu 09 sierpnia 2012 r., pozostało bez odpowiedzi. Wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność stanu zdrowia i możliwości zarobkowania oraz z zeznań świadków na okoliczność warunków pracy u pozwanych.

Pozwani: R. S. i B. S. (1), reprezentowani przez tego samego profesjonalnego pełnomocnika procesowego, w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania według norm przepisanych. Jednocześnie zgłosili zarzut przedawnienia podnosząc, iż choroba zawodowa została rozpoznana decyzją z dnia 04 września 2009 r., zaś pozew został wniesiony w dniu 31 października 2012 r., przy czym o chorobie powód wiedział dużo wcześniej przed wydaniem decyzji, tj. od grudnia 2008 r., a zatem upłynął trzyletni okres przedawnienia z art. 442 (1) § 1 k.c., gdyż dla biegu przedawnienia nie jest istotne, czy znał wysokość szkody.

Pozwani odnieśli się także merytorycznie do żądania pozwu. W ocenie pozwanych powództwo jest nieczytelne, albowiem powód nie wskazuje jakich kwot domaga się od każdego z pozwanych i z jakich tytułów. W przedsądowym wezwaniu powód wskazywał na jednorazowe odszkodowanie podnosząc, iż jest to odszkodowanie i zadośćuczynienie, a obecnie wartość przedmiotu sporu wyliczył jako różnice w otrzymywanych wynagrodzeniach.

Pozwani podnieśli także, iż powód odzyskał pełną zdolność do pracy już od dnia 13 maja 2009 r., a stosunek pracy został rozwiązany wobec niemożności dalszego zatrudniania powoda z przyczyn profilaktycznych. Stwierdzona choroba zawodowa nie ogranicza zdolności do pracy powoda zgodnej z kwalifikacjami. Powód przebywał na zasiłku dla bezrobotnych nie dlatego, że stwierdzono u niego chorobę zawodową, a dlatego, że nie otrzymał innych propozycji z rynku pracy z uwagi na kryzys i bezrobocie. Skoro był na zasiłku dla bezrobotnych to oznacza, iż był zdolny do pracy i gotowy do jej podjęcia.

W ocenie pozwanych zasądzenie ewentualnej renty jest nieuzasadnione, gdyż jak wynika z art. 444 § 2 k.c. renta ma charakter wyrównawczy (a nie alimentacyjny), zaś powód nie wykazał żadnej przesłanki do jej uzyskania. Powód ma kwalifikacje ślusarza i taki zawód wyuczony. Renta przysługuje, gdy jest się co najmniej częściowo niezdolnym do pracy i powinna odpowiadać różnicy między zarobkami jakie mógłby osiągnąć i jakie osiąga przy wykorzystaniu swej uszczuplonej zdolności do pracy. Ta różnica odzwierciedla bowiem szkodę jaka ponosi poszkodowany i którą ma zrekompensować przewidziana w tym przepisie renta. Tymczasem powód już w pozwie przyznał, iż nie ma orzeczonej niezdolności do pracy. Pozwani nie mogą ponosić odpowiedzialności za to, że jest kryzys. Powód nie przedłożył żadnych dowodów na to, że gdyby nie choroba, to jego zarobki byłyby wyższe od obecnych, tj. o 1.000,00 zł od zarobków uzyskiwanych na stanowisku konserwatora w szkole. Nie można dać wiary powodowi, że zarabiałby na stanowisku konserwatora o 1.000,00 zł więcej, niż obecnie gdyby nie stwierdzono u niego choroby zawodowej. Zdaniem pozwanych powód może pracować zgodnie z kwalifikacjami, gdyż odsunięcie od pracy miało charakter profilaktyczny.

Zdaniem pozwanych nieuprawniony jest wniosek powoda o dopuszczanie dowodu z opinii biegłych na okoliczność ustalenia zdolności do zarobkowania, gdyż wyroki w sprawach o rentę są prawomocne i wiążące w okresie do września 2011 r. (data wyroku w sprawie V Ua 5/11, a powód nie pracuje u pozwanych od około 3,5 lat i pozwani nie mają wpływu na to co powód robi i w jakim środowisku przebywa. Ponadto podnieśli, iż nie zostało przez pozwanych popełnione żadne przestępstwo, nie wystąpił też czyn niedozwolony. Powód nie doznał w sferze psychicznej, czy moralnej żadnego uszczerbku, a jego perspektywy życiowe, osobiste nie uległy pogorszeniu.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie V P 21/12 Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

I. oddalił powództwo;

II. zasądził od powoda J. M. na rzecz pozwanych: B. S. (1) i R. S. po 1.800,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

### **Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:**

Powód J. M. (ur. (...)) z zawodu jest ślusarzem mechanikiem, ponadto posiada uprawnienia do spawania – po odbytym kursie. W toku zatrudnienia pracował jako uczeń zawodu a następnie pracownik na stanowisku ślusarza w Wojewódzkim Zakładzie (...) w S. (od dnia 01 września 1971 r. do dnia 30 kwietnia 1975 r.), w gospodarstwie rolnym (...) jako rolnik (od dnia 01 maja 1975 r. do dnia 31 grudnia 1982 r.), w S. Spółdzielni (...) jako wozak mleka (od dnia 02 stycznia 1983 r. do dnia 28 lutego 1991 r.), w Wojewódzkim Szpitalu (...) w S. na 1/2 etatu jako pracownik gospodarczy (od dnia 02 grudnia 1992 r. do dnia 30 maja 1993 r.). Był bezrobotny w okresach: od dnia 28 lutego 1991 r. do dnia 01 grudnia 1992 r. i od dnia 01 czerwca 1993 r. do dnia 30 maja 1994 r.

Od dnia 01 czerwca 1994 r. do dnia 31 marca 2004 r. powód pracował w zakładzie produkcyjnym prowadzonym przez pozwanego R. S. usytuowanym w K. przy ul. (...), a następnie był pracownikiem pozwanego B. S. (1) od dnia 01 kwietnia 2004 r. i pracował w tym samym miejscu i przy tych samych czynnościach. Początkowo powód pracował jako ślusarz – dorabiał detale na szlifierkach, gilotynie. Potem pracował jako ślusarz – spawacz w brygadzie zajmującej się spawaniem kontenerów. W jednej brygadzie z pozwanym pracowali: W. S. (brygadzysta), R. H., M. F.. Praca odbywała się przeważnie na jedną zmianę. Spawanie było elektryczne, spawanie drutem w osłonie gazów. W tej samej hali produkcyjnej, w której pracowały brygady ślusarsko – spawalnicze pracowali także ślusarze obsługujący takie maszyny jak: giętarka, prasa hydrauliczna, prasa krawędziowa, przecinarka automatyczna, gilotyna, którzy przygotowywali elementy do produkcji kontenerów.

Czynności przy produkcji kontenerów wymagają prac spawalniczych, które wykonywane są wewnątrz i na zewnątrz kontenera. Oprócz hali produkcyjnej, na której pracował powód, w zakładzie były pomieszczenia, w których pracowały osoby zajmujące się przygotowaniem do malowania (skrobaki) i pracujący przy piaskowaniu. Były trzy brygady ślusarsko – spawalnicze liczące od 5 do 7 osób oraz około 10 stanowisk ślusarskich.

Zakład był kontrolowany przez Państwową Inspekcję Pracy. Kontrole nie wykazały ponadnormatywnego zapylenia. Pracownicy byli wyposażeni w środki ochrony indywidualnej.

W wyniku okresowych badań kontrolnych medycyny pracy powód był diagnozowany w kierunku choroby płuc. W okresie od dnia 12 do dnia 14 listopada 2008 r. przebywał na Oddziale Gruźlicy i Chorób Płuc Wojewódzkiego Szpitala (...) w S., gdzie rozpoznano: zmiany rozsiane w płucach w trakcie diagnostyki, nadciśnienie tętnicze, początkową zaćmę podtorebkową tylną oka prawego. Wykonane dnia 30 października 2008 r. badanie tomokomputerowe klatki piersiowej wykazało obecne liczne, rozsiane bardzo drobne zmiany guzkowe w płucach (obciążony wywiad rodzinny w kierunku ca pulmonis). W celu diagnostyki operacyjnej przebywał w Katedrze i Klinice (...) w G. w dniach od dnia 12 do dnia 19 stycznia 2009 r. Badanie histopatologiczne wykazało zmiany włókniste i rozedmowe oraz guzki pylicze.

Lekarz leczący powoda w Poradni Chorób Płuc rozpoznał pylicę płuc spawacza i wskazał na konieczność przesunięcia powoda do innej pracy. Powód po wykorzystaniu zasiłku chorobowego (zasiłek chorobowy od dnia 12 listopada 2008 r. do dnia 12 maja 2009 roku) i urlopu wypoczynkowego wrócił w lipcu 2009 r. do pracy u pozwanego B. S. (1), ale zgodnie z zaleceniami lekarskimi, nie mógł świadczyć pracy na dotychczasowym stanowisku pracy.

W lipcu 2009 r. pozwany B. S. (1) rozwiązał z powodem umowę o pracę za wypowiedzeniem, która uległa rozwiązaniu z końcem października 2009 r. Jako przyczynę podano przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku pracy ze względu na chorobę.

Decyzją z dnia 04 września 2009 r. nr 4/09 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w S. stwierdził u powoda chorobę zawodową: pylicę płuc, pylicę krzemową.

W dniach od 24 do 27 marca 2010 r. powód był hospitalizowany na Oddziale Kardiologicznym Szpitala w S. z powodu dolegliwości bólowych w okolicy zamostkowej. Wykonana w marcu 2010 r. koronarografia nie wykazała zmian w naczyniach wieńcowych.

Powód orzeczeniem z dnia 16 września 2010 r. (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w S. zaliczony został na stałe do lekkiego stopnia niepełnosprawności – przyczyna 07 – S, który to stopień datuje się od dnia 16 września 2010 roku, a daty początkowej nie da się ustalić. W orzeczeniu zawarto wskazanie odpowiedniego zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Powód ubiegał się o jednorazowe odszkodowanie w związku z chorobą zawodową. Komisja lekarska ZUS ustaliła 15 % długotrwały uszczerbek na zdrowiu spowodowanym skutkami choroby zawodowej. Organ rentowy przyznał powodowi jednorazowe odszkodowanie w kwocie 8.835,00 zł (15 % razy 589,00 zł za każdy procent). Odwołanie powoda od decyzji ZUS zostało oddalone wyrokiem Sądu Rejonowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 grudnia 2010 r. w sprawie V U 58/10. Apelacja powoda została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 września 2011 r. w sprawie V Ua 5/11.

Powód ubiegał się o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Wniosek złożył w kwietniu 2009 r. Organ rentowy odmówił świadczenia, gdyż komisja lekarska nie stwierdziła niezdolności do pracy. Na skutek odwołania Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie V U 959/09 oddalił odwołanie. Biegły pulmonolog w opinii z dnia 13 marca 2010 roku rozpoznał pylicę krzemową płuc spawacza – chorobę zawodową i orzekł, iż w związku z rozpoznaną pylicą przeciwwskazana praca w zawodzie spawacza. Zachowana zdolność do pracy z ograniczeniami, w celu zminimalizowania czynników drażniących. Stwierdziła wydolność oddechową i krążeniową badanego. Specjalista medycyny pracy orzekł zdolność do pracy w wyuczonym zawodzie ślusarz. Apelacja powoda od tegoż wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie III AUa 933/11.

Po wydaniu decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej powód złożył wniosek o rentę w związku z chorobą zawodową. Organ rentowy odmówił prawa do renty w związku z chorobą zawodową. Na skutek wniesionego przez powoda odwołania sprawa toczyła się przed Sądem Okręgowym w Słupsku V Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt V U 233/10 i zakończyła wyrokiem oddalającym odwołanie z dnia 08 lutego 2011 roku, który nie został zaskarżony. Sąd oparł się na opiniach biegłego pulmonologa i specjalisty medycyny pracy, którzy nie stwierdzili niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, gdyż w badaniu przedmiotowym, ani w dokumentacji z leczenia nie stwierdzili objawów niewydolności oddechowej.

Powód w okresie po ustaniu zatrudnienia był zarejestrowany jako bezrobotny. Pobierał zasiłek dla bezrobotnych w okresie od dnia 12 listopada 2009 r. w kwocie 690,00 zł miesięcznie.

W toku pobierania zasiłku dla bezrobotnych poszukiwał pracy m.in. w zakładzie pracy chronionej zajmującej się produkcją drzwi i ościeży. Z uwagi na ciężki okres – kryzys, zakłady pracy nie dokonywały przyjęć. Powód dowiadywał się o pracę w szkołach na stanowisku konserwatora i na wiosnę 2010 r. powziął wiadomość, iż Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi (...) w S. będzie potrzebowało konserwatora, dostał obietnicę zatrudnienia od dyrektora szkoły i przestał szukać innego zatrudnienia. Zdawał sobie sprawę, iż zarobki będą niższe. Podjął pracę w Gimnazjum od dnia 01 grudnia 2010 roku na stanowisku konserwatora z wynagrodzeniem zasadniczym 1.663,00 zł, plus dodatek stażowy 20 % (332,60 zł, łącznie 1.995,60 zł) plus premia regulaminowa. Od dnia 01 września 2011 r. zarobki powoda uległy podwyższeniu, albowiem otrzymał dodatek majsterski w kwocie 100,00 zł, co łącznie z wynagrodzeniem zasadniczym i dodatkiem stażowym wynosi 2.095,60 zł. Od dnia 01 kwietnia 2012 r. wynagrodzenie zasadnicze powoda wzrosło do 1.763,00 zł, dodatek stażowy 352,60 zł, dodatek specjalny 100,00 zł, łącznie 2.215,60 zł.

Wraz z powodem w zakładzie prowadzonym przez pozwanych pracowali: J. A. (1) i A. P. (1). A. P. (1) jest z zawodu ślusarzem. Pracował w zakładach prowadzonych przez pozwanych, bądź ich ojca od 1985 r. do 2005 r. W zakładzie w K. pracował przy spawaniu kontenerów, przez długi czas był w jednej brygadzie z powodem. Odszedł z pracy ze względu na stan narządu wzroku. Nie dało się ustalić przyczyny postępującej utraty wzroku.

A. A. ma stwierdzoną chorobę zawodową – pylicę krzemową płuc decyzją (...) z dnia 30 lipca 2007 r. W zakładzie prowadzonym przez pozwanych w K. przy ul. (...) pracował do marca 2005 r. przez 11 lat.

W brygadzie spawaczy w przedsiębiorstwie (...) w latach 2009 do 2013 zatrudnieni byli: W. S. (brygadzysta), R. H. i M. F.. Wynagrodzenie tych osób w poszczególnych latach kształtowało się następująco:

ROK 2009	W. S.	R. H.	M. F.
XI	1.564,00 zł	1.647,00 zł	1.624,00 zł
XII	3.428,25 zł	3.284,36 zł	3.284,10 zł
ROK 2010	1.582,00 zł	1.682,00 zł	1.612,00 zł
I			
II	1.577,00 zł	1.752,00 zł	1.435,00 zł
III	2.274,00 zł	2.080,00 zł	1.927,00 zł
IV	1.409,00 zł	1.987,00 zł	1.940,00 zł
V	2.098,00 zł	1.998,00 zł	1.751,00 zł
VI	1.987,00 zł	1.987,00 zł	1.597,00 zł
VII	2.397,00 zł	1.975,00 zł	1.233,00 zł
VIII	2.281,00 zł	1.975,00 zł	1.105,00 zł
IX	2.452,00 zł	2.064,00 zł	1.167,00 zł
X	2.580,00 zł	2.146,00 zł	1.234,00 zł
XI	2.586,00 zł	2.181,00 zł	1.446,00 zł

XII	2.808,00 zł	2.369,00 zł	2.010,00 zł
ROK 2011	2.708,00 zł	2.507,00 zł	2.409,00 zł
I			
II	2.083,00 zł	2.316,00 zł	1.269,00 zł
III	3.010,00 zł	2.861,00 zł	1.608,00 zł
IV	2.451,00 zł	2.392,00 zł	2.123,26 zł
V	2.660,00 zł	2.380,00 zł	2.562,00 zł
VI	2.349,00 zł	2.264,00 zł	2.217,00 zł
VII	2.349,00 zł	2.149,00 zł	2.097,00 zł
VIII	2.567,00 zł	2.342,00 zł	2.205,00 zł
IX	2.797,00 zł	2.456,00 zł	2.550,00 zł
X	2.804,00 zł	2.444,00 zł	2.550,00 zł
XI	2.567,00 zł	2.374,00 zł	2.333,00 zł
XII	2.580,00 zł	2.380,00 zł	2.033,00 zł
ROK 2012	2.694,00 zł	2.380,00 zł	1.447,00 zł
I			
II	2.694,00 zł	2.456,00 zł	2.147,00 zł
III	2.990,00 zł	2.900,00 zł	2.581,00 zł
IV	2.477,00 zł	2.162,00 zł	1.980,00 zł
V	2.460,00 zł	2.380,00 zł	2.232,00 zł

VI	2.247,00 zł	1.450,00 zł	1.885,00 zł
VII	2.597,00 zł	2.345,00 zł	2.286,00 zł
VIII	2.417,00 zł	2.345,00 zł	2.442,00 zł
IX	2.528,00 zł	2.106,00 zł	2.112,00 zł
X	2.528,00 zł	2.452,00 zł	2.351,00 zł
XI	2.528,00 zł	2.239,00 zł	2.220,00 zł
XII	1.820,00 zł	1.610,00 zł	1.473,00 zł
ROK 2013	2.539,00 zł	2.345,00 zł	2.286,00 zł
I			
II	2.417,00 zł	2.132,00 zł	2.056,00 zł
III	2.328,00 zł	2.212,00 zł	2.170,00 zł
IV	2.653,00 zł	2.358,00 zł	2.400,00 zł
V	2.417,00 zł	2.119,00 zł	2.056,00 zł
VI	2.417,00 zł	2.217,00 zł	1.856,00 zł
VII	2.750,00 zł	2.550,00 zł	2.401,00 zł
VIII	2.428,00 zł	2.328,00 zł	2.120,00 zł
IX	2.328,00 zł	2.328,00 zł	1.370,00

Średni dochód brutto spawaczy i ślusarzy kształtował się następująco:

	R. H. spawacz	M. F. spawacz	T. L. ślusarz	Ł. P. ślusarz	Z. R. ślusarz	M. S. ślusarz
2009	3.284,36 zł	3.284,10 zł	2.961,90 zł	2.534,00 zł	3.021,75 zł	2536,80 zł

2010	3.049,71 zł	2.920,47 zł	2.831,16 zł	2.508,43 zł	2.903,40 zł	2.403,00 zł
2011	3.320,88 zł	3.342,01 zł	2.869,91 zł	2.555,99 zł	3.278,50 zł	2.553,84 zł
2012	3.076,92 zł	3.301,08 zł	2.816,02 zł	2.375,50 zł	3.186,68 zł	2.452,35 zł
2013	3.151,85	3.374,78 zł	2.819,68 zł	2.456,10 zł	3.235,16 zł	2.498,79 zł

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie Sąd I instancji zważył, że powód domagał się w niniejszej sprawie zasądzenia kwoty 160.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 09 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania w związku z chorobą zawodową. Sąd ten stwierdził, że roszczenie powoda jako cywilnoprawne ma charakter uzupełniający. Zmierza ono do przyznania świadczeń wymienionych w art. 444 k.c. oraz 447 k.c. w zw. z art. 300 k.p., wyrównujących tak zwaną szkodę na osobie, będącą - w tym wypadku - skutkiem czynu niedozwolonego pracodawcy powoda. Czyn niedozwolony to obecnie nie tylko zawinione działanie człowieka, ale także zdarzenia, z którymi ustawa łączy obowiązek naprawienia szkody.

Powołując się na zasadę prawną wyrażoną w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 04 grudnia 1987 r. w sprawie III PZP 85/86, publik. OSNCP 1988 nr 9, poz. 109 Sąd Okręgowy wskazał, że pracownik, który doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy (choroby zawodowej), może z mocy art. 300 k.p. dochodzić od pracodawcy roszczeń odszkodowawczych na podstawie przepisów prawa cywilnego. Dochodzenie odszkodowania lub zadośćuczynienia na podstawie stosowanych odpowiednio przepisów Kodeksu cywilnego przed sądem pracy powinno odbywać się z uwzględnieniem określonych w Kodeksie cywilnym zasad odpowiedzialności, która może kształtować się bądź na zasadzie ryzyka (art. 435 k.c.), bądź na zasadzie winy (art. 415 k.c.). W przypadku obu wskazanych reżimów, przesłanki odpowiedzialności pracodawcy kształtują się odmiennie, a obowiązek ich precyzyjnego wykazania, zgodnie z art. 6 k.c., spoczywa na stronie wywodzącej z tego tytułu skutki prawne.

Rozwój techniki doprowadził do tego, iż w różnych gałęziach gospodarki powszechnie stosowane są urządzenia i mechanizmy poruszające się dzięki siłom przyrody, których funkcjonowanie stwarza poważne zagrożenie dla otoczenia. Fakt ten stał się głównym motywem legislacyjnym, który legł u podłoża przyjęcia zaostrzonej odpowiedzialności za szkody wynikłe z działalności podmiotów posługujących się tego rodzaju urządzeniami. Unormowana w art. 435 § 1 k.c. odpowiedzialność odszkodowawcza prowadzących na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody za szkody spowodowane ruchem przedsiębiorstwa (zakładu) oparta została za zasadzie ryzyka, stanowiąc odstępstwo od wynikającej z art. 415 k.c. generalnej reguły odpowiedzialności za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym na zasadzie winy.

Zgodnie ze stanowiącym podstawę tego reżimu odpowiedzialności art. 435 k.c., prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Dla uznania, że dane przedsiębiorstwo lub zakład są „wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody” nie będzie wystarczające, gdy jednostki te będą bezpośrednio wykorzystywały elementarne siły przyrody (energię elektryczną, parę, paliwa płynne, gaz, energię atomową i inne źródła energii), lecz chodzi o procesy polegające na przetwarzaniu energii elementarnej na pracę lub inne postacie energii, co wymaga użycia maszyn i innych urządzeń przetwarzających. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka oparta jest na założeniu, że samo



funkcjonowanie zakładu wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody stwarza niebezpieczeństwo wyrządzenia szkody, niezależnie od działania lub zaniechania prowadzącego taki zakład (por. wyrok S.N. z dnia 19 czerwca 2001 r. w sprawie II UKN 424/00, publik. OSNP 2003, nr 6, poz. 155).

Przyczynę wprowadzenia obostrzonej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez przedsiębiorstwa wprawiane w ruch siłami przyrody stanowi szczególne zagrożenie dla otoczenia. Stopień komplikacji utrudnia też ocenę, czy zachodzi wina po stronie obsługującego określoną maszynę. Przy rozważaniu tego zagadnienia trzeba mieć na uwadze trzy aspekty: stopień zagrożenia ze strony urządzeń, stopień komplikacji przy przetwarzaniu energii elementarnej na pracę oraz ogólny poziom techniki (por. wyrok S.N. z dnia 12 lipca 1977 r. w sprawie IV CR 216/77, publik. OSNCP 1978, nr 4, poz. 73).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 maja 2012 r. w sprawie II PK 198 /11 wyjaśnił, że ocena, czy przedsiębiorstwo należy do kategorii wskazanej w art. 435 k.c., musi być dokonywana z uwzględnieniem faktycznego znaczenia określonych technologii w działalności przedsiębiorstwa oraz na podstawie ustalenia, czy możliwe byłoby osiągnięcie zakładanych celów produkcyjnych bez użycia sił przyrody.

Pojęcie ruchu przedsiębiorstwa odnosi się do funkcjonowania przedsiębiorstwa jako całości, a nie tylko do ruchu jego poszczególnych elementów oraz urządzeń. Związek pomiędzy ruchem i szkodą występuje zatem wtedy, gdy szkoda nastąpiła w wyniku zdarzenia funkcjonalnie powiązanego z działalnością przedsiębiorstwa, choćby nie było bezpośredniej zależności pomiędzy użyciem sił przyrody, a szkodą. Podstawową przesłankę odpowiedzialności na podstawie art. 435 § 1 k.c. stanowi ryzyko wyrządzenia szkody związane z działalnością gospodarczą. Przesłaniem tego unormowania jest więc powinność naprawienia szkody przez tego, kto prowadzi przedsiębiorstwo wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody.

Odpowiedzialność ta powstaje bez względu na winę prowadzącego przedsiębiorstwo, a także bez względu na to, czy szkoda nastąpiła w warunkach bezprawnego zachowania odpowiedzialnego. Nie wyklucza jej okoliczność, że działalność przedsiębiorstwa była w pełni zgodna z prawnie określonymi wymaganiami. Pojęcie ruchu przedsiębiorstwa odnosi się przy tym do jego funkcjonowania jako całości. Do odpowiedzialności na zasadzie ryzyka z art. 435 § 1 k.c. nie jest wymagana jakakolwiek nieprawidłowość działania podmiotu zobowiązanego, a wystarczającą przesłanką jego odpowiedzialności jest wyrządzenie szkody przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu. W przypadku winy poszkodowanego podmiot zobowiązany jest wolny od odpowiedzialności tylko wtedy, gdy wina jest wyłączną przyczyną szkody; w pozostałych przypadkach może być podstawą zmniejszenia odszkodowania na podstawie art. 362 k.c. (por. wyrok S.N. z dnia 18 maja 2012 r. w sprawie III PK 78/11).

Odnosząc te poglądy do okoliczności rozpatrywanej sprawy Sąd I instancji stwierdził, że odpowiedzialność strony pozwanej kształtowała się w niniejszej sprawie na zasadzie ryzyka.

Sąd ten wywodził dalej, że skoro odpowiedzialność strony pozwanej za szkodę wyrządzoną powodowi miałyby być odpowiedzialnością ukształtowaną na zasadzie ryzyka (art. 435 § 1 k.c.), to powstałaby bez względu na to, czy pozwany jako przedsiębiorca prowadzący przedsiębiorstwo ponosi winę. Wyłączenie tej odpowiedzialności mogłoby nastąpić tylko w razie wykazania w toku procesu okoliczności egzoneracyjnych, wyszczególnionych w art. 435 § 1 k.c.

Strona pozwana zajmuje się produkcją konstrukcji stalowych, kontenerów, palet, wykonywaniem robót ślusarskich, obróbka wiórową, tłoczeniem od 5 do 500 t, a także przewijaniem silników. Na wyposażeniu firmy są agregaty prądotwórcze, sprzęt typu spawarki, wiertarki, szlifierki. Przedsiębiorstwo zajmujące się produkcją potężnych kontenerów, pras do zgniotu i transportu odpadów i platform opiera zatem swą działalność produkcyjną na pracy różnych maszyn wprawianych w ruch za pomocą sił przyrody. Cywilna odpowiedzialność strony pozwanej w niniejszej sprawie winna być zatem oceniana na podstawie tego przepisu.

Sąd Okręgowy zauważył, że powód dochodząc roszczeń uzupełniających z tytułu choroby zawodowej, opartych na przepisach prawa cywilnego, musiał wykazać przesłanki prawne odpowiedzialności odszkodowawczej: 1) ciężką odpowiedzialność z tytułu czynu niedozwolonego, 2) poniesioną szkodę, 3) związek przyczynowy pomiędzy

zdarzeniem (chorobą zawodową), a szkodą. Zasada powyższa dotyczy tak samo chorób zawodowych, jak i wypadków przy pracy.

Mając przesądzoną kwestię ciężącej odpowiedzialność pracodawcy z tytułu czynu niedozwolonego Sąd ten zważył, że pozostały do udowodnienia pozostałe przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, mianowicie: szkoda oraz związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem (chorobą zawodową), a szkodą.

Szkoda jest pojęciem o charakterze doktrynalnym. Szkodą jest uszczerbek majątkowy, czyli zmniejszenie się majątku wskutek określonego zdarzenia, z pominięciem tych, które zależą od woli doznającego uszczerbku. Szkodą jest wszelki uszczerbek w dobrach lub interesach prawnie chronionych, których poszkodowany doznał wbrew swej woli i z którym ustawa wiąże obowiązek odszkodowawczy. Uszczerbek w majątku może polegać na powstaniu straty (*damnum emergens*), czyli na zmniejszeniu się aktywów majątku przez ubytek, utratę, zniszczenie poszczególnych składników, lub ich uszkodzenie lub obniżenie wartości, przy czym taką stratą jest każde pogorszenie się sytuacji majątkowej (zmniejszenie aktywów lub zwiększenie pasywów) poszkodowanego, w wyniku czego poszkodowany staje się uboższy, niż był przed doznaniem szkody.

Nadto szkoda może przyjmować postać tzw. utraconych korzyści (*lucrum cessans*), powstałych na skutek udaremnienia powiększenia się majątku, czyli odpadnięcia korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. W orzecznictwie przyjęto, że szkodą w przypadku utraconych korzyści jest szkoda, którą określa to, co nie weszło do majątku poszkodowanego na skutek zdarzenia wyrządzającego tę szkodę, a inaczej mówiąc, to, co weszłoby do majątku poszkodowanego, gdyby zdarzenie wyrządzające szkodę nie nastąpiło (por. wyrok S.N. z dnia 18 stycznia 2002 r. w sprawie I CKN 132/01, publik. LEX nr 53144).

Z treści pozwu złożonego w niniejszej sprawie Sąd I instancji wysnuł wniosek, że szkodą powstałą po stronie powoda jest zmniejszenie jego zarobków, które uległy znacznemu obniżeniu od 1.000,00 zł do 1.500,00 zł netto miesięcznie, co będzie miało bezpośredni wpływ na wysokość jego emerytury. Bezpośrednim zaś powodem ich zmniejszenia jest w ocenie J. M. choroba zawodowa w postaci pylicy krzemowej.

W kwestii związania decyzją Państwowego Inspektora Sanitarnego stwierdzającej chorobę zawodową wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie I PK 295/07, publik. OSNP 2009/21-22/281. Sąd Najwyższy przyjął tamże, że decyzja Państwowego Inspektora Sanitarnego stwierdzająca chorobę zawodową pracownika nie jest wiążąca w postępowaniu sądowym dotyczącym cywilnoprawnej odpowiedzialności odszkodowawczej pracodawcy za skutki tej choroby.

Orzeczenie inspektora sanitarnego jest jednym z dowodów w sprawie i podlega ocenie na takich samych zasadach jak inne dowody, na przykład dowód z opinii biegłego. Sąd pracy rozpoznający roszczenie o odszkodowanie z tytułu rozstroju zdrowia (art. 444 i 445 k.c.) nie jest związany orzeczeniem inspektora sanitarnego stwierdzającym chorobę zawodową w tym znaczeniu, że decyzja ta nie przesądza stanowczo i w sposób niedopuszczający przeciwdowodu o istnieniu przesłanek cywilnoprawnej odpowiedzialności odszkodowawczej.

Kwestia zasad odpowiedzialności pracodawcy za szkody wyrządzone pracownikowi była wielokrotnie przedmiotem rozważań w sprawach rozpoznawanych przez sądy powszechne jak i Sąd Najwyższy i nie budzi obecnie wątpliwości, że w przeciwieństwie do przesłanek nabycia prawa do świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego dochodzenie przez pracownika na podstawie przepisów prawa cywilnego roszczeń uzupełniających z tytułu choroby zawodowej, wiąże się z koniecznością wykazania odpowiedzialności pracodawcy z tytułu czynu niedozwolonego, udowodnienia faktu i rozmiaru doznanej szkody oraz związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy szkodą, a czynem niedozwolonym pracodawcy odpowiadającego na zasadzie winy bądź ryzyka (por. wyrok S.N. z dnia 20 stycznia 1998 r. w sprawie II UKN 450/97 oraz wyrok S.A. w Krakowie z dnia 23 października 2012 r. w sprawie III APa 27/12).

Na marginesie Sąd Okręgowy podkreślił, że już w okresie przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.), kiedy to pracodawca (a nie ZUS) zobowiązany był do wypłaty

świadczeń wypadkowych z ubezpieczenia społecznego, judykatura przyjmowała, że wykazanie odpowiedzialności pracodawcy z ubezpieczenia społecznego opartej na zasadzie ryzyka (ubezpieczeniowego) nie jest równoznaczne z odpowiedzialnością również na zasadzie ryzyka w zakresie roszczeń uzupełniających opartych na przepisach Kodeksu cywilnego. Tak też przykładowo w sprawie I PKN 485/99 (wyrok S.N. z dnia 26 stycznia 2000 r., publik. OSNP 2001/11/379) Sąd Najwyższy stwierdził, że oparcie ustawowej odpowiedzialności pracodawcy na zasadzie ryzyka za następstwa choroby zawodowej, wynikające z domniemania, że niektóre szkodliwe czynniki środowiska pracy mogą powodować określone schorzenia zawodowe (art. 7 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm., powoływanej jako ustawa wypadkowa), nie wyklucza możliwości ustalenia braku podstaw uzupełniającej cywilnoprawnej odpowiedzialności odszkodowawczej pracodawcy za skutki chorób uznanych za schorzenia zawodowe, jeżeli istnieją dostateczne i przekonujące podstawy do wyłączenia związku przyczynowego pomiędzy warunkami środowiska pracy lub zwinionymi zachowaniami się pracodawcy, a zachorowaniem pracownika.

Decyzja Państwowego Inspektora Sanitarnego jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c. tylko w zakresie dotyczącym stwierdzenia istnienia lub nieistnienia choroby zawodowej. Stwierdzenie choroby zawodowej nie jest równoznaczne z prawem do renty z tego tytułu (art. 18 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) (por. wyrok S.N. z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie II UKN 660/00).

Sąd I instancji zważył, że odpowiedzialność pracodawcy za skutki choroby, oparta na przepisach Kodeksu cywilnego, jest odpowiedzialnością subsydiarną (uzupełniającą) w stosunku do odpowiedzialności instytucji ubezpieczeniowej (Zakładu Ubezpieczeń Społecznych), opartej na przepisach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Inne są przesłanki odpowiedzialności za skutki choroby zawodowej w prawie ubezpieczeń społecznych, a inne w prawie cywilnym.

Odpowiedzialność cywilnoprawna pracodawcy opiera się na zasadach obowiązujących w prawie cywilnym, a to oznacza, że dla jej przyjęcia muszą być spełnione wszelkie jej przesłanki wynikające z prawa cywilnego. I to na powódzie spoczywa obowiązek udowodnienia tych przesłanek. Nawet przyznanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie przesądza o zasadności roszczeń uzupełniających na podstawie Kodeksu cywilnego (por. wyrok S.N. z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie I PK 298/07, publik. OSNP 2009 nr 21-22, poz. 282).

Samo stwierdzenie, że określone zdarzenie było chorobą zawodową, ma znaczenie i jest wiążące w postępowaniu o świadczenia przysługujące na podstawie ustawy wypadkowej (np. o jednorazowe odszkodowanie, o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową), nie gwarantuje natomiast, że poszkodowanemu uprawnionemu do jednorazowego odszkodowania, albo renty na podstawie przepisów z zakresu ubezpieczenia społecznego zostaną przyznane świadczenia na podstawie przepisów prawa cywilnego. Do tego konieczne jest bowiem spełnienie przesłanek cywilnej odpowiedzialności odszkodowawczej.

Zatem usiłowanie wykazania przez powoda odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego na tej li tylko podstawie, że stwierdzono u niego chorobę zawodową prawomocną decyzją administracyjną jest niewystarczające.

Przechodząc do analizy żądania powoda Sąd Okręgowy zważył, że stosownie do treści art. 444 § 1 i 2 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu. Jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

W myśl art. 447 k.c. z ważnych powodów sąd może na żądanie poszkodowanego przyznać mu zamiast renty lub jej części odszkodowanie jednorazowe. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy poszkodowany stał się inwalidą, a przyznanie jednorazowego odszkodowania ułatwi mu wykonywanie nowego zawodu.

Renta z art. 444 § 2 k.c. ma charakter odszkodowawczy. Ma do niej zastosowanie, wyrażona w art. 361 § 2 k.c., zasada pełnego odszkodowania. Roszczenie o rentę przysługuje poszkodowanemu w razie: 1) całkowitej lub częściowej utraty przez niego zdolności do pracy zarobkowej, 2) zwiększenia się jego potrzeb, 3) zmniejszenia się jego widoków powodzenia na przyszłość.

Wymienione następstwa powinny mieć charakter trwały (co nie oznacza, że nieodwracalny), każda z tych okoliczności może stanowić samodzielną podstawę zasądzenia renty, jednakże konieczną przesłanką jest powstanie szkody, bądź to w postaci zwiększenia wydatków, bądź to zmniejszenia dochodów.

Naprawienie tej szkody polega na wyrównaniu zarobków, jakie powód uzyskuje lub może uzyskać jako osoba częściowo niezdolna do pracy do wysokości zarobków jakie mógłby uzyskać gdyby nie zapadł na chorobę zawodową, a jeżeli choroba ta jak w niniejszej sprawie nie spowodowała całkowitej niezdolności do pracy, a jedynie ograniczenie możliwości zarobkowych pracownika jako podstawę ustalenia wysokości renty wyrównawczej z art. 444 § 2 k.c. przyjmuje się wysokość spodziewanego wynagrodzenia, które pracownik może uzyskać wykorzystując ograniczoną zdolność do pracy. Wysokość renty należy zatem zmniejszyć o taką kwotę jaką poszkodowany może miesięcznie zarobić w ramach swej zmniejszonej zdolności do pracy (por. wyroki S.N.: z dnia 10 czerwca 1998 r. w sprawie II UKN 682/98, publik. OSNP 2000/16/627 i z dnia 05 września 2001 r. w sprawie II UKN 534/00, publik. OSNP 2003/11/274).

Powstanie szkody polegającej na utracie lub zmniejszeniu się dochodów następuje z chwilą, gdy poszkodowany został po raz pierwszy pozbawiony możliwości uzyskania zarobków i innych korzyści, które mógł osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia.

Poszkodowany jest obowiązany do wykorzystania zachowanej zdolności do pracy, a nieuzasadniona odmowa podjęcia pracy pozwala zmniejszyć wysokość odszkodowania o kwotę, którą uzyskiwałby on w wyniku pracy (por. wyrok S.N. z dnia 02 marca 1966 r. w sprawie II PR 18/66, publik. LexPolonica nr 298929, NP 1966, nr 10, s. 1294).

Natomiast renta nie może wyrównywać utraty zarobków spowodowanej innymi przyczynami, niż uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia. W orzecznictwie wskazuje się zasadnie, że brak możliwości zarobkowych spowodowany sytuacją na rynku pracy nie jest normalnym następstwem działania zobowiązanego i renta nie powinna wyrównywać zarobków utraconych z powodu niemożności znalezienia odpowiedniej pracy (por. wyrok w sprawie II UK 296/02, publik. LEX nr 390073).

Zobowiązany do odszkodowania odpowiada za normalne, adekwatne następstwa uszkodzenia ciała, a więc za utratę możliwości zarobkowych z tego tytułu, a nie za sytuację na rynku pracy. W takiej sytuacji, przyczyny niemożności zarobkowania nie leżą po stronie zobowiązanego do naprawienia szkody, nie jest istotne, czy leżą one po stronie poszkodowanego, czy są od niego niezależne. Tę zasadę zastosował Sąd Najwyższy też w sprawie II UKN 682/98, publik. OSNAPiUS z 2000 r., Nr 16, poz. 627, w sprawie IV CK 173/2002, publik. LEX nr 602277, w sprawie II UK 296/02, publik. LEX nr 390073 i w sprawie II UKN 534/00, publik. OSNP 2003/11/274.

Zdaniem Sądu Okręgowego słusznie przyjmuje się, że brak ofert pracy nie jest objęty odpowiedzialnością pozwanego i nie pozostaje w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem, za które odpowiada.

Pracodawca na podstawie art. 444 § 2 k.c. nie ponosi odpowiedzialności za niemożność realizacji zachowanej zdolności do pracy poszkodowanego z przyczyn niepozostających w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem, które wywołało uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia. Odpowiednia renta, o której mowa w art. 444 § 2 k.c. powinna stanowić różnicę między wynagrodzeniem jakie poszkodowany uzyskiwałby, gdyby zachował pełną zdolność do pracy. Ta różnica odzwierciedla bowiem szkodę, jaka ponosi poszkodowany i którą ma zrekompensować przewidziana w tym przepisie renta (por. wyrok S.N. z dnia 09 lipca 2008 r. w sprawie I PK 12/08).

Renta przysługująca poszkodowanemu, który zachował częściowo zdolność do pracy, powinna odpowiadać różnicy między zarobkami, jakie mógłby osiągnąć, gdyby nie zapadł na chorobę zawodową, a sumą wynagrodzenia, jakie - w konkretnych warunkach - jest w stanie uzyskać przy wykorzystaniu swej uszczuplonej zdolności do pracy.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie I ACa 1240/12 renta rekompensować powinna poszkodowanemu uszczerbek, który wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powstał w jego dochodach z tytułu pracy zarobkowej lub prowadzonej działalności gospodarczej. Musi zatem odpowiadać różnicy między hipotetycznymi dochodami, które poszkodowany osiągałby, gdyby nie doszło do zdarzenia szkodzącego, a dochodami, które uzyskuje, będąc poszkodowanym, uwzględniając także świadczenia otrzymywane z tytułu ubezpieczenia społecznego. Wysokość hipotetycznych dochodów uprawnionego należy ustalić przy uwzględnieniu wszelkich dotychczas uzyskiwanych przez niego dochodów, również nieregularnie, a także tych, których uzyskanie w przyszłości było wysoce prawdopodobne ze względu na rozwój kariery zawodowej. Przy ustalaniu bieżących dochodów poszkodowanego uwzględnić natomiast trzeba nie tylko jego faktyczne zarobki, ale również jego możliwości (zdolność zarobkową), jeżeli ich nie wykorzystuje. W tym celu niezbędne jest ustalenie posiadanych kwalifikacji poszkodowanego i realnych możliwości jego zatrudnienia na rynku pracy (przy ograniczeniu stwierdzonej zdolności do pracy). Dla wykazania przesłanki ograniczenia zdolności do pracy poszkodowany nie musi wykazywać jej spełnienia właściwym orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS, czy decyzją o przyznaniu inwalidztwa. Istotną przesłanką warunkującą przyznanie poszkodowanemu odpowiedniej renty wyrównawczej jest bowiem jedynie wykazanie szkody, polegającej na utracie w części zdolności do pracy zarobkowej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd I instancji wskazał, że opierając się na zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, bezzasadne było żądanie powoda zapłaty na jego rzecz odszkodowania za utracone korzyści obejmujące dochody, jakie powód mógłby uzyskać w okresie od 2009 r. do 2013 r. Zarówno po stwierdzeniu choroby zawodowej, jak i obecnie, powód nie pozostaje, ani częściowo, ani też całkowicie niezdolny do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. Sąd ten zauważył, że powód posiada kwalifikacje ślusarza mechanika. Wywodził dalej, że powód wskutek choroby zawodowej poniósł uszczerbek na zdrowiu, niemniej nie uczynił nic, aby zmniejszyć wysokość szkody i podjąć pracę w zawodzie, do którego posiada kwalifikacje. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że powód nie podjął też żadnych działań w celu znalezienia innej pracy odpowiadającej jego kwalifikacjom. W toku postępowania J. M. wyjaśnił, a następnie zeznał, że raz szukał pracy w zawodzie wyuczonym, ale z powodu braku rekrutacji w ówczesnym czasie ograniczył się do zatrudnienia w charakterze konserwatora.

W ocenie Sądu Okręgowego gdyby powód podjął pracę w zawodzie ślusarza nie poniósłby w ogóle szkody. Zarobki jakie mógłby osiągnąć odpowiadałyby wysokości wynagrodzenia jakie powód osiągnąłby, gdyby nie zapadł na chorobę zawodową. Porównując dochody ślusarzy z dochodami spawaczy za poszczególne lata Sąd ten zauważył, że dochody te są zbliżone. Dla przykładu średnie wynagrodzenie R. H., który pracował na stanowisku spawacza wynosiło w 2009 r. 3.284,36 zł, w 2010 r. 3.049,71 zł, w 2011 r. 3.320,88 zł, w 2012 r. 3.076,92 zł, w 2013 r. 3.151,85 zł, natomiast średnie wynagrodzenie Z. R., który pracował na stanowisku ślusarza wynosiło w 2009 r. 3.021,75 zł, w 2010 r. 2.903,40 zł, w 2011 r. 3.278,50 zł, w 2012 r. 3.186,68 zł, w 2013 r. 3.235,16 zł.

Odnosnie oceny wysokości zarobków, Sąd I instancji stwierdził, że trzeba brać pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, wykształcenie, wiek, możliwość awansu, ewentualne podwyżki. Wskazał, że jeżeli powód twierdził, że były oferty pracy, lecz nie został on zakwalifikowany z uwagi na swój stan zdrowia, będący następstwem choroby zawodowej, to do niego należało udowodnienie tych faktów. Jeżeli o braku zatrudnienia zdecydowały inne czynniki (także brak ofert pracy), to nie można mówić o normalnym, typowym związku przyczynowym pomiędzy zdarzeniem i szkodą w postaci braku – obecnie – zatrudnienia. Sam kryzys na rynku pracy również nie może stanowić okoliczności uzasadniającej prawo powoda do renty, albowiem to na powodzie spoczywał obowiązek udowodnienia poniesionej wysokości szkody, czego w ocenie tego Sądu powód nie uczynił.

Zdaniem Sądu Okręgowego ograniczenie się do wysokości uzyskiwanych zarobków przed zachorowaniem, w porównaniu do zarobków u obecnego pracodawcy w Gimnazjum, nie czyni zadość temu obowiązkowi. Sąd ten zważył, że szkoda w postaci utraty spodziewanych korzyści ma zwykle charakter hipotetyczny i dlatego w

orzecznictwie akcentuje się konieczność wykazania jej realności z tak dużym prawdopodobieństwem, które uzasadnia przyjęcie wniosku, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła. Utrata zysku musi być przez żądającego odszkodowania udowodniona (art. 6 k.c.). Wprawdzie nie w sensie wykazania co do tego pewności jego osiągnięcia, ale z takim dużym, prawdopodobieństwem, że praktycznie można w świetle doświadczenia życiowego przyjąć, że utrata zysku rzeczywiście miała miejsce. Zdaniem Sądu I instancji powód nie wskazał dowodów na realne możliwości osiągnięcia przez niego dochodów, których domagał się od strony pozwanej tytułem rekompensaty za dochody utracone w związku z chorobą zawodową.

Reasumując Sąd ten uznał, że stan zdrowia powoda pozwala mu na wykonywanie pracy i osiągnięcie wynagrodzenia w wysokości całkowicie znoszącej szkodę. Brak jest więc, podstaw faktycznych i prawnych do przypisania stronie pozwanej odpowiedzialności w zakresie dochodzonej przez powoda równowartości utraconych zarobków za okres 2009-2013, jak również renty wyrównawczej.

Każdy człowiek powinien pracować w granicach swoich możliwości, a poszkodowany ma obowiązek uczynić wszystko co dla niego możliwe aby zmniejszyć wysokość szkody (por. wyrok S.N. z dnia 09 lutego 1967 r. w sprawie II PR 20/6, publik. NP 1968 Nr 1, s.124).

Dlatego Sąd Okręgowy przyjął, że brak jest podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda i w tym zakresie powództwo należy oddalić.

Sąd ten zważył, że powód domagał się jednorazowego odszkodowania, o którym mowa w art. 447 k.c. W myśl tego przepisu z ważnych powodów sąd może na żądanie poszkodowanego przyznać mu zamiast renty lub jej części odszkodowanie jednorazowe. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy poszkodowany stał się inwalidą, a przyznanie jednorazowego odszkodowania ułatwi mu wykonywanie nowego zawodu.

Jednakże instytucja jednorazowego odszkodowania przewidziana w art. 164 k.z. (obecnie art. 447 k.c.) jest równoznaczna z instytucją renty odszkodowawczej. Obie te instytucje, które są ściśle ze sobą związane, powołane są do spełnienia tego samego zadania i mają służyć jednemu celowi, a mianowicie naprawieniu tej samej szkody, tylko w różny sposób. Jeżeli brak przesłanek do zasądzenia renty, to nie może tym samym wchodzić w ogóle w rachubę zasądzenie jednorazowego odszkodowania (por. postanowienie S.N. z dnia 31 stycznia 1968 r. w sprawie I PZ 83/67, publik. LexPolonica nr 299042, OSNCP 1968, nr 10, poz. 171).

Abstrahując zupełnie od zasadności roszczenia powoda Sąd I instancji zważył, że wybór jednej z alternatywnych możliwości naprawienia poniesionego uszczerbku w wyniku czynu niedozwolonego w zasadzie należy do samego poszkodowanego, niemniej uwzględnienie żądania przyznania jednorazowego odszkodowania w zamian za rentę zależy od zaistnienia przesłanki w postaci ważnych powodów, którą trzeba interpretować przy zachowaniu kryterium zarówno obiektywnego, jak i subiektywnego (por. wyrok S.N. z dnia 25 lipca 2001 r. w sprawie I CKN 1140/99, publik. LexPolonica nr 1932385, MoP 2001, nr 16, s. 811).

Biorąc pod uwagę powyższe, zdaniem Sądu Okręgowego, powód nie udowodnił również ważnych powodów, o których mowa w przepisie.

Na zakończenie Sąd ten podniósł, że nie podzielił zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

Zgodnie bowiem z art. 442 (1) § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym przypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat 10 od dnia, w którym wystąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. W myśl § 3 w razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Dla uznania, że rozpoczął się bieg trzyletniego terminu przedawnienia konieczne jest, aby poszkodowany dowiedział się zarówno o szkodzie, jak i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Oba te elementy muszą być spełnione łącznie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że o "dowiedzeniu się o szkodzie" można mówić wtedy, gdy poszkodowany "zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody", to znaczy, gdy ma "świadomość doznanej szkody" (por. uchwała składu 7 sędziów S.N. z dnia 11 lutego 1963 r. w sprawie III PO 6/62, publik. OSNCP 1964, nr 5, poz. 87).

Dopóki tak rozumiane dowiedzenie się o szkodzie nie nastąpi nie można mówić o rozpoczęciu biegu przedawnienia. Oceniając fakty ustalone w niniejszej sprawie w nawiązaniu do oznaczonych wyżej przesłanek przedawnienia roszczenia Sąd I instancji zauważył, iż nie samo dowiedzenie się przez powoda o wystąpieniu choroby zawodowej, lecz dopiero otrzymanie decyzji odmownej w przedmiocie prawa do renty w związku z chorobą zawodową, tj. 12 lutego 2010 r. może stanowić zdarzenie, od którego należy liczyć trzyletni okres przedawnienia z art. 442 § 3 k.c. Dlatego zasadnym było przyjęcie, iż bieg terminu przedawnienia należy liczyć od tego momentu, co w konsekwencji pozwala na ustalenie, że w niniejszej sprawie nie doszło do przedawnienia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 444 § 2 k.c. w zw. z art. 447 k.c. a contrario, Sąd ten orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w punkcie II na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., mając na uwadze odpowiedzialność stron za wynik procesu.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw (koszty procesu). Według art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata oraz koszty sądowe. Do wynagrodzenia radców prawnych stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące adwokata (art. 99 k.p.c.).

W niniejszym przypadku do kosztów poniesionych przez pozwanych Sąd ten zaliczył wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie po 1.800,00 zł według § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), gdyż przy tej wartości przedmiotu sporu wynagrodzenie minimalne wynosi 3.600,00 zł.

Sąd I instancji podzielił wynagrodzenie należne z tytułu zastępstwa procesowego po połowie dla każdego z pozwanych jako wygrywających sprawę, gdyż obaj pozwani byli reprezentowani przez tego samego pełnomocnika i opierali stanowisko na tych samych podstawach faktycznych i prawnych. Sąd ten oparł się także na dyspozycji art. 105 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł J. M. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając temu wyrokowi naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji R.P. oraz art. 178 ust. 1 Konstytucji R.P. w związku z art. 379 ust. 4 k.p.c. w związku z art. 6 k.c., art. 415 k.c., art. 444 k.c., art. 447 k.c. w zw. z art. 300 k.p.:

- przeprowadzenie postępowania przez skład Sądu Okręgowego, który wyłączył się od udziału w sprawie;

- nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy poprzez nierozpoznanie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii lekarza sądowego na okoliczność aktualnego stanu zdrowia powoda i rokowań co do możliwości zarobkowania, przeciwwskazań do zatrudnienia w tym co do możliwości zatrudnienia na stanowisku ślusarza przy orzeczonej decyzją nr (...) Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. w dniu 04 września 2009 r. choroby zawodowej - pylicy płuc - pylicy krzemowej podczas zatrudnienia u pozwanych na stanowisku ślusarza-spawacza oraz przypuszczalnej daty powstania choroby zawodowej, a oparcie twierdzenia o możliwości zatrudnienia powoda na stanowisku ślusarza na podstawie opinii biegłego sądowego z innej sprawy sprzed ponad kilku lat w sprawie V U 959/09 Sądu Okręgowego w Słupsku;

- przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w związku z kategorycznym stwierdzeniem Sądu o braku udowodnienia roszczenia na podstawie art. 6 k.c. w związku z art. 447 k.c. oraz art. 300 k.p. w związku z dowodami:
- decyzją PPIS z dnia 04 września 2009 r. w/s stwierdzenia choroby zawodowej krzemowej pylicy płuc u powoda;
- orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności z dnia 16 września 2010 r. (...) d/s Orzekania o Niepełnosprawności w S.;
- decyzją ZUS/Oddziału w S. z dnia 24 lutego 2010 r. o przyznaniu powodowi jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej;
- dokumentami wynagrodzenia powoda u pozwanych oraz po rozwiązaniu umowy o pracę u pozwanych;
- sprzeczność ustaleń Sądu I instancji ze stanem materiału dowodowego sprawy;
- przeprowadzenie postępowania w kierunku negatywnym dla powoda;
- pozbawienie powoda prawa do obrony poprzez zanegowanie jego prawa do wystąpienia na drogę sądową z roszczeniem odszkodowawczym oraz przyjęcie, że Sąd Okręgowy nie jest związany w/w koronnymi dowodami w sprawie, w tym obarczenie powoda skutkami choroby zawodowej, spowodowanej przez pozwanych;
- powołanie orzeczeń Sądu Najwyższego nie będącymi zasadami prawnymi, nie znajdujących zastosowania w niniejszej sprawie, lecz w sprawie w której zostały wydane, w związku z czym wyrok narusza art. 61 ustawy o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 499);
- posłużenie się wyrokami sądów powszechnych, nie posiadających mocy zasad prawnych, tj. powszechnie obowiązujących, mających jedynie zastosowanie w sprawie, w której zostały wydane, w związku z czym naruszono art.61 ustawy o Sądzie Najwyższym.

W uzasadnieniu apelacji skarżący dokonał streszczenia postępowania sądowego pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie oraz wskazał, że bezspornym jest w sprawie, że pozwani ponoszą odpowiedzialność nie tylko na zasadzie ryzyka z art. 435 k.c., ale również na zasadzie winy z art. 415 k.c., ponieważ w realiach sprawy pozwani nie zapewnili bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, skutkiem czego jest stwierdzenie choroby zawodowej pylicy płuc - pylicy krzemowej u powoda w roku 2009 oraz innych pracowników, słuchanych w sprawie w charakterze świadków.

Zdaniem apelującego, wbrew twierdzeniu Sądu I instancji, wykazał przesłanki prawne odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanych z art. 447 k.c.:

a) odpowiedzialność pozwanych z tytułu czynu niedozwolonego - art. 415 k.c., ponieważ pozwani nie zapewnili bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, wskutek których u powoda w roku 2009 oraz u świadka J. A. już w roku 2007 wystąpiła choroba zawodowa-pylicy płuc krzemowa/krzemionkowa, zaś u świadka A. P. częściowa niezdolność do pracy (trwale). Bez znaczenia jest okoliczność, że kontrole u pozwanych nie stwierdziły powyższego. Z akt postępowania w/s choroby zawodowej jednoznacznie wynika, że powód w okresie 15 lat pracy na stanowisku ślusarza-spawacza był narażony na pyły zawierające krzemionkę, skutkiem czego było zachorowanie na pylicę płuc. Zgodnie z przepisami prawa oraz orzecznictwem, pozwani ponoszą odpowiedzialność za stan warunków pracy;

b) poniesiona szkoda, ponieważ od dnia 01 listopada 2009 r. dochody powoda uległy znacznemu zmniejszeniu w stosunku do wynagrodzenia u pozwanego B. S., wyższego od 1.000,00 – 1.500,00 zł oraz że niższe zarobki z powodu choroby zawodowej po dniu 31 sierpnia 2009 r. będą rzutować na wysokość emerytury powoda;

c) związek przyczynowy pomiędzy chorobą zawodową, a szkoda - gdyby powód nie zachorował na chorobę zawodową - krzemową pylicę płuc, pracowałby jako ślusarz-spawacz z wyższymi zarobkami o kwotę 1.000,00 zł - 1.500,00 zł miesięcznie.



Skarżący stwierdził, że wbrew twierdzeniu Sądu Okręgowego, opartym na orzeczeniach Sądu Najwyższego nie stanowiących zasad prawnych, decyzja PPIS w S. z dnia 04 września 2009 r. w/s stwierdzenia choroby zawodowej (oraz inne dokumenty-dowody) są dowodem koronnym w sprawie, który nie może być negowany przez ten Sąd, ponieważ skutki choroby zawodowej u powoda spowodowały zmniejszenie możliwości zarobkowania powoda o 1.000,00 zł - 1.500,00 zł miesięcznie. Ponadto okoliczność ta ma bezpośredni wpływ na wysokość emerytury powoda, co w prostym rachunku od dnia 01 listopada 2009 r. do uzyskania emerytury daje kwotę 160.000,00 zł.

Apelujący podniósł, że zapłata jednorazowo odszkodowania na podstawie art. 447 k.c. uzasadniona jest ważnymi względami, ponieważ jest to bardziej korzystne i dla powoda i dla pozwanych. Aktualnie firmy pozwanych są w dobrej kondycji finansowej. Ryzyko zmian uwarunkowanych kryzysową sytuacją gospodarczą w kraju może spowodować, że powód nie otrzyma zasądzonej renty od pozwanych. Potwierdzeniem roszczenia powoda jest stanowisko Sądu Najwyższego w uchwale Składu Siedmiu Sędziów z dnia 03 października 1966 r. w sprawie III CZP 17/66, według którego roszczenie powoda na podstawie art. 447 k.c. jest uzasadnione, ponieważ jednorazowe odszkodowanie spełnia tę samą funkcję co instytucja renty. Obie te instytucje mają do spełnienia te same zadania, tylko w różny sposób. Z punktu widzenia interesu powoda będzie to korzystniejsze od renty. Także dla pozwanych, ponieważ wówczas powód nie będzie mógł dochodzić renty uzupełniającej.

Zdaniem skarżącego okoliczność, że nie znalazł sobie pracy na stanowisku ślusarza nie daje podstawy do oddalenia jego powództwa. Powód wskazał, że choroba zawodowa wyklucza zatrudnienie na dotychczasowym stanowisku ślusarza-spawacza oraz ślusarza. Podkreślił, że Sąd I instancji w tym zakresie nie dopuścił zgłoszonego dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy i innych specjalności, lecz oparł się na opinii biegłego sądowego sporządzonej w sprawie V U 959/09 Sądu Okręgowego w Słupsku, według której powód może pracować na stanowisku ślusarza. W ocenie skarżącego opinia ta straciła na swojej aktualności nie tylko wobec upływu czasu, ale też konieczności zweryfikowania stanu faktycznego, ponieważ Sąd ten nie jest związany opinią biegłego sądowego z innej sprawy.

Apelujący zaznaczył, że ubogi w zakłady pracy rynek pracy w S. i w Powiecie S. uniemożliwia znalezienie jakiegokolwiek pracy. W okresie pobytu na zasiłku dla bezrobotnych Powiatowy Urząd Pracy w S. nie przedstawił powodowi żadnej propozycji pracy, wobec czego ten z trudem, we własnym zakresie, znalazł sobie pracę. Niestety każdy pracodawca, u którego powód szukał zatrudnienia, kiedy powód ujawnił fakt choroby zawodowej, odmawiał zatrudnienia.

W związku z powyższym kategoryczne stwierdzenie Sądu I instancji o braku udowodnienia roszczenia na podstawie art. 6 k.c. w związku z art. 447 k.c. oraz art. 300 k.p. pozostaje w rażącej sprzeczności z art. 45 ust. 1 Konstytucji R.P. oraz art. 178 ust. 1 Konstytucji R.P.

Zdaniem apelującego z akt sprawy wynika, że Sąd ten uczynił wszystko, aby oddalić powództwo, a postępowanie prowadzone było w kierunku negatywnym, stronniczo, nawet przez odstąpienie od nagrania publikacji wyroku w dniu 26 listopada 2013 r., poprzez:

a) pozbawienie powoda prawa do obrony wskutek zanegowanie jego prawa do wystąpienia na drogę sądową z roszczeniem odszkodowawczym oraz przyjęcie, że Sąd nie jest związany koronnymi dowodami w sprawie:

- decyzją (...) z dnia 04 września 2009 r. w/s stwierdzenia choroby zawodowej - krzemowej pylicy płuc u powoda;
- orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności z dnia 16 września 2010 r. (...) d/s Orzekania o Niepełnosprawności w S.;
- decyzją ZUS/Oddziału w S. z dnia 24 lutego 2010 r. o przyznaniu powodowi jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej;

b) obarczenie powoda skutkami choroby zawodowej spowodowanej przez pozwanych;

c) ukrywanie przed powodem dokumentacji akt osobowych z okresu zatrudnienia u pozwanych, poprzez odmowę doręczenie kopii dokumentów z tych akt;

d) uznanie za skuteczne czynności dokonane przez radcę prawnego A. O. w charakterze pełnomocnika procesowego pozwanych, ponieważ Przewodniczącą V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Okręgowego w Słupsku jest jego matka SSO Barbara Odelska, która jako kierująca Wydziałem, w którym toczy się sprawa, ma również wpływ na tok niniejszego postępowania. Jego brat H. O. jest Sędzią Sądu Rejonowego w Słupsku. W ocenie powoda radca prawny A. O. nie mógł przyjąć zlecenia pozwanych w niniejszej sprawie. Tym zachowaniem naruszył zasadę równowagi stron procesu i zasady etyki zawodowej.

W konkluzji apelacji skarżący wnosił o:

1) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do rozpoznania innemu Sądowi Okręgowemu, niż Sąd Okręgowy w Słupsku z powodu rażącego naruszenia przepisów postępowania oraz zasady bezstronności sędziowskiej z art. 45 ust. 1 Konstytucji R.P. w zw. z art. 178 ust. 1 Konstytucji R.P.;

2) zmianę postanowienia Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 14 czerwca 2013 r. w/s odmowy wyłączenia od udziału radcy prawnego A. O. poprzez uwzględnienie wniosku o wyłączenie od udziału w sprawie, ponieważ jego matka SSO Barbara Odelska jest Przewodniczącą Wydziału Pracy i (...) Sądu Okręgowego w Słupsku, a brat H. O. jest Sędzią Sądu Rejonowego w Słupsku, co mogło mieć wpływ na oddalenie powództwa;

3) orzeczenie o kosztach postępowania wg norm przepisanych;

4) dopuszczenie dowodu z opinii lekarza sądowego na okoliczność aktualnego stanu zdrowia powoda i rokowań co do możliwości zarobkowania, przeciwskazań do zatrudnienia w tym co do możliwości zatrudnienia na stanowisku ślusarza przy orzeczonej decyzją nr (...) Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. w dniu 04 września 2009 r. choroby zawodowej - pylicy płuc - pylicy krzemowej podczas zatrudnienia u pozwanych na stanowisku ślusarza-spawacza oraz przypuszczalnej daty powstania choroby zawodowej;

5) dopuszczenie dowodu z zaświadczenia Powiatowego Urzędu Pracy w S. z dnia 19 grudnia 2013 r. w/s pobytu J. M. na zasiłku dla bezrobotnych w okresie od dnia 04 listopada 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. oraz pobierania zasiłku w okresie od dnia 12 listopada 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. w wysokości 120 % na okoliczność, że w tym czasie PUP w S. nie zaproponował powodowi żadnej oferty pracy;

6) zwrócenie się do Prokuratury Rejonowej w Słupsku, sygn. akt 2 Ds 970/13 o informację, na jakim etapie postępowania znajduje się sprawa zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa wraz z wnioskiem o ściganie tj. o czyn z art. 220 k.k. w sprawie przeciwko R. i B. S. (1), w którym to w dniu 08 sierpnia 2013 r. wszczęto dochodzenie;

7) dopuszczenie dowodu z uchwały Składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 03 października 1966 r. w sprawie III CZP 17/66 w sprawie art. 447 k.c.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja J. M. podlega oddaleniu w całości, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Odnosząc się na wstępie do zarzutu w postaci udziału w rozpoznaniu niniejszej sprawy Sędziego Sądu Okręgowego Danuty Szykut, która zgłosiła wniosek o wyłączenie od jej rozpoznania w trybie art. 49 k.p.c. wskazać należy, że prawomocnym postanowieniem z dnia 01 lipca 2013 r. w sprawie V P 21/12 w pkt 2 Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił m.in. żądania tego Sędziego o jego wyłączenie od rozpoznania tej sprawy (k. 164 akt sprawy t. I).

Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

Moc wiążąca orzeczenia merytorycznego, określona w art. 365 § 1 k.p.c., brana pod uwagę w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się dana kwestia, nie podlega już ponownemu badaniu. Związanie orzeczeniem oznacza niedopuszczalność nie tylko dokonywania ustaleń sprzecznych z nim, ale nawet przeprowadzania postępowania dowodowego w tym zakresie (por. wyrok S.N. z dnia 20 stycznia 2011 r. w sprawie I UK 239/10, publik. LEX nr 738532).

W związku z powyższym prawomocnym postanowieniem z dnia 01 lipca 2013 r. w sprawie V P 21/12 przesądzono, że z nie zachodzą ustawowe przesłanki z art. 49 k.p.c. do wyłączenia SSA Danuty Szykut od rozpoznania sprawy V P 21/12.

Ponadto stosownie do treści art. 379 pkt 4 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy, tj. z przyczyn wskazanych w art. 48 § 1 pkt 1-6 k.p.c., co nie ma miejsca w niniejszej sprawie.

Nie znajduje żadnych podstaw zarzut nieważności postępowania z uwagi na pozbawienie powoda możliwości obrony jego praw.

Sąd II instancji w pełni podziela stanowisko, zgodnie z którym pozbawienie strony możliwości obrony swych praw, o którym mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c. polega na tym, że z powodu wadliwości procesowych Sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów k.p.c., których nie można było usunąć do wydania orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (por. postanowienie S.N. z dnia 06 marca 1998 r. w sprawie III CKN 34/98, publik. LEX nr 36068).

Skarżący w przedmiotowej sprawie w żaden sposób nie wykazał, aby na skutek wadliwości procesowych Sądu I instancji lub strony przeciwnej nie mógł brać i faktycznie nie brał udziału w całym postępowaniu lub jego istotnej części.

W szczególności nie znajduje żadnych podstaw jego stanowisko, zgodnie z którym Sąd ten zanegował jego prawo do wystąpienia na drogę sądową z roszczeniem odszkodowawczym – odmienna kwalifikacja prawna zgłoszonego przez powoda roszczenia, tj. z art. 435 § 1 k.c., a nie z art. 415 k.c. nie uzasadnia powyższego stanowiska.

Ponadto kwalifikacja prawna roszczenia powoda należy do sfery prawa materialnego, a nie prawa procesowego, zaś pozbawienie strony możliwości obrony jej praw ma miejsce jedynie wówczas, gdy dochodzi do uchybienia przepisom prawa procesowego, które ma wpływ na możliwość brania udziału w postępowaniu przez stronę i swobodę podejmowania przez nią czynności procesowych (por. postanowienie S.N. z dnia 13 stycznia 2012 r. w sprawie IV CSK 403/11, publik. LEX nr 1225122).

Odmienne od przyjętej przez powoda ocena przez Sąd Okręgowy przeprowadzonych w sprawie dowodów również nie uzasadnia przyjęcia, że powód został pozbawiony możliwości obrony swoich praw.

Podobnie nie znajduje żadnych podstaw stanowisko powoda, zgodnie z którym postępowanie dowodowe przeprowadzono w niniejszej sprawie w kierunku dla niego negatywnym, a zatem zarzucające SSO Danucie Szykut stronniczość i brak obiektywizmu.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że do postępowania odrębnego w sprawach z zakresu prawa pracy, w zakresie postępowania dowodowego, ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca z art. 232 zd. 1 k.p.c., obowiązującej więc zasada kontradyktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę.

Negatywną konsekwencją procesową uchybienia przez stronę obowiązkowi wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne, jest ich nie udowodnienie.

Pomimo spoczywającego na skarżącym obowiązku, wynikającego z treści art. 232 zd. 1 k.p.c., w żaden sposób nie udowodnił on swojego twierdzenia, że SSO Danuta Szykut rozpoznając sprawę z jego powództwa była stronnicza i nieobiektywna, a zatem twierdzenie to uznać należy za gołosłowne.

Powołanie przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku licznych orzeczeń: Sądu Najwyższego oraz Sądów powszechnych na poparcie zaprezentowanego stanowiska w przedmiocie wykładni przepisów prawa materialnego nie stanowi naruszenia art. 61 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2013 r., poz. 499 ze zm., nazywanej dalej ustawą o S.N.).

Po pierwsze Sąd ten nie mógł naruszyć przepisów wymienionych w art. 61 § 1-6 ustawy o S.N., ponieważ przepisy te regulują wyłącznie postępowanie przed Sądem Najwyższym, a nie przed Sądami powszechnymi.

Po drugie wskazać należy, że wbrew stanowisku skarżącego uchwały Sądu Najwyższego, które mają z mocy prawa status zasad prawnych lub którym nadano taki status (art. 61 § 6 ustawy o S.N.), nie mają mocy powszechnie obowiązującej, podobnie jak pozostałe uchwały, wyroki i postanowienia tego Sądu.

Po trzecie wprawdzie zasadnie skarżący zauważa, że powołane orzeczenia Sądu Najwyższego i Sądów powszechnych nie wiążą w przedmiotowej sprawie, lecz z uwagi na ich znaczenie dla wykładni wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przepisów prawa oraz przytoczone w tych orzeczeniach istotne argumenty w przedmiocie prawidłowej wykładni tych przepisów, zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że wyrażone w tych orzeczeniach stanowiska winny być uwzględnione przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy.

Z treści apelacji wynika również zarzut naruszenia przez ten Sąd prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przy ocenie wymienionych w apelacji dokumentów oraz bezzasadne uznanie, że przeprowadzone w sprawie dowody są wystarczające dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie, a w konsekwencji poczynienie ustaleń faktycznych sprzecznych ze zgromadzonym w tej sprawie materiałem dowodowym.

Odnosząc się do stanowiska powoda w zakresie, w którym stwierdził, że przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów nastąpiło w związku ze stwierdzeniem, iż nie wykazał przesłanek wynikających z art. 447 k.c. w zw. z art. 300 k.p. wskazać należy, że błąd sądu polegający na pominięciu przy dokonywaniu oceny prawnej pewnych ustalonych faktów jest błędem w zakresie subsumcji prawa. Na tej podstawie nie można sformułować zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń ze zgromadzonymi dowodami lub naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., którego materia dotyczy wnioskowania z dowodów o faktach, odmiennie niż przy stosowaniu prawa polegającego na wnioskowaniu z faktów o prawie (por. wyrok S.N. z dnia 24 listopada 2005 roku w sprawie IV CK 241/05, publik. LEX nr 604056).

Skuteczne postawienie zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń ze zgromadzonymi dowodami lub naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, lub nie uwzględnił wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów, jedynie to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r. w sprawie III CK 245/04, publik. LEX 174185).

Do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie jest wystarczające przekonanie apelującego o innej, niż przyjęta wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich ocenie odmiennie niż przeprowadzona przez Sąd (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2000 r. w sprawie V CKN 17/00, publik. LEX nr 40424 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie I ACa 1116/2005, publik. LEX nr 194518).

W ocenie Sądu II instancji apelujący nie zdołał wykazać wadliwości rozumowania Sądu Okręgowego z punktu widzenia zaprezentowanych powyżej kryteriów.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji i przyjmuje je za własne, a zatem nie zachodzi potrzeba ich powtarzania w tym uzasadnieniu (por. wyrok S.N. z dnia 11 czerwca 1999 r. w sprawie II KKN 391/98, publik. LEX nr 523662).

W pełni podzielić należy stanowisko tego Sądu, zgodnie z którym podstawę prawną odpowiedzialności pozwanych stanowi przepis art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., a nie art. 415 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Odpowiedzialność, o której mowa w art. 435 § 1 k.c., jest odpowiedzialnością na zasadzie ryzyka, co w praktyce oznacza, iż powód dochodzący w procesie roszczeń od prowadzącego na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody nie musi udowadniać winy tego ostatniego podmiotu (inaczej niż to ma miejsce w przypadku odpowiedzialności na zasadzie winy – tej, o której mowa w przepisie art. 415 i nast. k.c.). Podmiot dochodzący roszczeń w oparciu o przepis art. 435 § 1 k.c. musi wykazać łączne wystąpienie trojkiego rodzaju przesłanek, tj.: 1) fakt, iż dany podmiot prowadzi na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody; 2) odniesienie szkody na osobie lub mieniu; 3) zwyczajny (adekwatny) związek przyczynowo – skutkowy między prowadzeniem wyżej wymienionego przedsiębiorstwa lub zakładu, a zaistniałą szkodą (co do obowiązku wykazania przez poszkodowanego tej ostatniej przesłanki odpowiedzialności por. wyrok S.N. z dnia 03 czerwca 1977 r. w sprawie IV CR 185/77, niepubl.).

Ryzyko związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa lub zakładu, o jakim mowa w przepisie art. 435 § 1 k.c., sprowadza się do konieczności naprawienia szkód, których powstanie było nie tylko niezawinione, ale nawet kiedy zachowanie prowadzącego nie było bezprawne. Zgodność z prawem zachowania prowadzącego przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody ma znaczenie jedynie dla możliwości prowadzenia danej działalności, w szczególności przez spełnienie wymagań stawianych przez przepisy prawa administracyjnego, pozostaje jednak bez związku z odpowiedzialnością za szkody wynikłe z ruchu tego zakładu. Poszkodowany nie musi zatem prowadzić dowodu nie tylko co do winy prowadzącego przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch przy pomocy sił przyrody, ale nawet co do tego, iż zachowanie prowadzącego było bezprawne. Z drugiej strony dowód braku bezprawności nie może zwolnić od odpowiedzialności z art. 435 § 1 k.c. (por. Wojciech Dubis, [w:] Beata Burian, Andrzej Cisek, Wojciech Dubis, Edward Gniewek, Jacek Gołaczyński, Julian Jezioro, Józef Kremis, Piotr Machnikowski, Józef Nadler, Jerzy Strzebińczyk, Krzysztof Zagrobelny Kodeks cywilny. Komentarz pod red. Edwarda Gniewka, wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2006, wydanie 2., s. 728).

Powyższe bezprzedmiotowym czyni prowadzenie w przedmiotowej sprawie postępowania dowodowego mającego na celu wykazanie winy pozwanych: R. S. i B. S. (1) w niedopełnieniu obowiązku zapewnienia pozwanemu bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

Zaznaczyć w tym miejscu należy również, że stosownie do treści art. 11 zd. 1 k.p.c. jedynie ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym.

Bezprzedmiotowe jest zatem zwracanie się do Prokuratury Rejonowej w Słupsku o informację, na jakim etapie znajduje się postępowanie toczące się w sprawie karnej 2 Ds 970/13 przeciwko pozwany: R. S. i B. S. (1) o czyn z art. 220 k.k.

Uznając, że powód powołuje ten środek jedynie dla zwłoki, postanowieniem z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie III APa 13/14, na mocy art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił ten wniosek dowodowy (k. 373 akt sprawy t. II, 00:19:43).

Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że pozwani prowadzą na własny rachunek przedsiębiorstwo wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody, a zatem powód musi wykazać jedynie spełnienie przesłanek w postaci: odniesienia szkody oraz zwyczajnego (adekwatnego) związku przyczynowo – skutkowego między prowadzeniem wyżej wymienionego przedsiębiorstwa, a zaistniałą szkodą.

Zasadnie Sąd ten przyjął, że roszczenie J. M. o zapłatę kwoty 160.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 09 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania z tytułu choroby zawodowej stanowi de facto oparte na art. 447 k.c. żądanie zapłaty skapitalizowanej renty, o której mowa w przepisie art. 444 § 2 k.c. (w sprawie powoda chodzi o skapitalizowaną rentę z tytułu zmniejszenia się widoków powodzenia na przyszłość).

Przepis art. 444 § 2 k.c. reguluje trzy, oparte na różnych podstawach faktycznych, świadczenia rentowe: z tytułu utraty zdolności do zarobkowania, z tytułu zwiększenia się potrzeb poszkodowanego oraz z tytułu zmniejszenia się jego widoków powodzenia na przyszłość. Każda z wymienionych w tym przepisie podstaw świadczenia rentowego stanowi samoistną przesłankę jej zasądzenia (por. wyrok S.N. z dnia 24 września 2009 r. w sprawie II PK 65/09, publik. LEX nr 558304).

Odnosząc się do pierwszej z wymienionych wyżej podstaw faktycznych wskazać należy, że prawomocnym wyrokiem z dnia 08 lutego 2011 r. w sprawie V U 233/10 Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie J. M. od decyzji ZUS/Oddziału w S. z dnia 12 lutego 2010 r., odmawiającej ustalenia powodowi prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową (k. 55 akt sprawy V U 233/10), zaś prawomocnym wyrokiem z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie III AUa 933/11 Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację J. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie V U 959/09, oddalającego odwołanie powoda od decyzji ZUS/Oddziału w S. z dnia 20 sierpnia 2009 r., odmawiającej ustalenia mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia.

U podstaw powołanych wyżej prawomocnych wyroków leżało ustalenie, że stan zdrowia J. M. nie czyni go niezdolnym do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną), ponieważ stwierdzone u niego schorzenia nie ograniczają w znacznym stopniu jego zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Sąd nie jest związany ustaleniami wynikającymi z uzasadnienia orzeczenia w takim zakresie, w jakim nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia zawartego w wyroku. Jest natomiast związany wskazanymi w uzasadnieniu ustaleniami mającymi wpływ na końcowe rozstrzygnięcie, w szczególności ustaleniami prejudycjalnymi, których skutkiem było wydanie określonego wyroku lub postanowienia orzekającego co do istoty sprawy (por. wyrok S.N. z dnia 15 listopada 2013 r. w sprawie V CSK 500/12, publik. LEX nr 1425057).

Jeśli uzasadnienie nie zostało sporządzone Sąd orzekający musi sam – na podstawie akt sprawy – odtworzyć rozumowanie sądu, który wydał badane rozstrzygnięcie (por. wyrok S.N. z dnia 20 stycznia 2011 r. w sprawie I Uk 239/10, publik. LEX nr 738532).

W związku z powyższym Sądy Pracy obu instancji związane są w niniejszej sprawie ustaleniami leżącymi u podstaw w/w prawomocnych wyroków, zgodnie z którymi powód nie utracił całkowicie lub częściowo zdolności do pracy zarobkowej.

Jednocześnie powód w żaden sposób nie wykazał pogorszenia stanu swojego zdrowia po dniu wydania wyroku w sprawie III AUa 933/11, a zatem brak jest podstaw do przyjęcia, że zachodzi prawno-procesowa podstawa z art. 278 § 1 k.p.c., tj. wypadek wymagający wiadomości specjalnych z zakresu medycyny, do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego lekarza na okoliczność aktualnego stanu zdrowia powoda i rokowań co do możliwości zarobkowania (k. 2-5 akt sprawy t. I).

Zasadnie zatem Sąd Okręgowy, na mocy art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., pominął powołany przez powoda dowód z opinii biegłego sądowego lekarza na okoliczności podane w treści pozwu.

Wskazane wyżej okoliczności leżą również u podstaw oddalenia postanowieniem z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie III APa 13/14, na mocy art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., zgłoszonego w apelacji wniosku o dopuszczenie dowodu

z opinii lekarza sądowego na okoliczność aktualnego stanu zdrowia powoda i rokowań co do możliwości zarobkowania, przeciwwskazań do zatrudnienia, w tym co do możliwości zatrudnienia na stanowisku ślusarza przy orzeczonej decyzją nr (...) Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. w dniu 04 września 2009 r. choroby zawodowej – pylicy krzemowej podczas zatrudnienia u pozwanych na stanowisku ślusarza-spawacza oraz przypuszczalnej daty powstania choroby zawodowej (k. 373 akt sprawy t. II, 00:19:43).

Stanowiska, zgodnie z którym J. M. nie wykazał, że utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy nie podważa okoliczność w postaci zaliczenia powoda orzeczeniem (...) d/s Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 16 września 2010 r. do lekkiego stopnia niepełnosprawności od dnia 16 września 2010 r. na stałe (k. 183 akt sprawy t. I).

Sąd II instancji zauważa bowiem, że nie można utożsamiać pojęcia niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.) z pojęciem niezdolności do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej, ponieważ orzekanie w sprawie ustalenia stopnia niezdolności do pracy oraz w sprawie ustalenia stopnia niepełnosprawności należy do różnych organów, pojęcia te posiadają odmienną definicję legalną, i stanowią konieczną przesłankę prawną dla ustalenia prawa do korzystania z różnego rodzaju świadczeń lub uprawnień (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 sierpnia 2003 r. w sprawie II UK 386/02, publik. LEX nr 107174 oraz z dnia 28 stycznia 2004 r. w sprawie II UK 222/03, publik. LEX nr 122196).

Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie I PK 295/07, publik. LEX nr 528573, zgodnie z którym decyzja Państwowego Inspektora Sanitarnego stwierdzająca chorobę zawodową pracownika nie jest wiążąca w postępowaniu sądowym dotyczącym cywilnoprawnej odpowiedzialności odszkodowawczej pracodawcy za skutki tej choroby. Decyzja Państwowego Inspektora Sanitarnego jest dokumentem urzędowym (w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c.) tylko w zakresie dotyczącym stwierdzenia istnienia lub nieistnienia choroby zawodowej (por. wyrok S.N. z dnia 11 grudnia 2001 r., II UKN 660/00, OSNP 2003 nr 20, poz. 495). Stwierdzenie choroby zawodowej nie jest równoznaczne z prawem do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową (na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, Dz. U. Nr 199, poz. 1673 ze zm., nazywanej dalej ustawą wypadkową) albo z prawem do renty uzupełniającej na podstawie przepisów prawa cywilnego (art. 444 k.c.) lub do zadośćuczynienia (art. 445 k.c.).

Niezasadnie zatem skarżący przyjmuje, że decyzja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. z dnia 04 września 2009 r. nr(...)(k. 10 akt sprawy t. 1) ma charakter wiążący w postępowaniu sądowym w przedmiotowej sprawie, dotyczącym cywilnoprawnej odpowiedzialności pozwanych za stwierdzoną u niego chorobę zawodową.

Prawomocna decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 24 lutego 2010 r. ustalająca J. M. prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu, będącego następstwem choroby zawodowej stwierdzonej decyzją Nr (...) z dnia 04 września 2009 r. (k. 12 akt sprawy t. 1), nie jest równoznaczna z ustaleniem, że powód jest niezdolny do pracy, ponieważ stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy wypadkowej prawo do jednorazowego odszkodowania uzależnione jest od stwierdzenia stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, a nie od stwierdzenia niezdolności do pracy.

Ponieważ zgromadzone w sprawie dowody nie dają podstaw do stwierdzenia, że J. M. utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej zasadne jest przyjęcie, że nie zachodzi pierwsza z podstaw faktycznych wymienionych w treści art. 444 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Jeżeli podstawę zasądzenia na rzecz poszkodowanego renty stanowi zwiększenie potrzeb wyrażających się w przyszłych powtarzających się stałych wydatkach obejmujących między innymi konieczną opiekę, rehabilitację, pielęgnację, to w takim przypadku wystarczające jest wykazanie przez poszkodowanego istnienia zwiększonych potrzeb stanowiących następstwo czynu niedozwolonego. Oparte na tej podstawie roszczenie poszkodowanego nie ma charakteru roszczenia regresowego w stosunku do zobowiązanego do naprawienia szkody. Poszkodowany może

bowiem aktualnie nie dysponować na razie odpowiednimi środkami finansowymi na dokonanie wydatków, które jednak są konieczne (por. wyrok S.N. z dnia 22 czerwca 2005 r. w sprawie III CK 392/04, publik. LEX nr 177203).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe nie daje żadnych podstaw do przyjęcia, że na skutek stwierdzonej u J. M. choroby zawodowej zwiększyły się jego potrzeby. W szczególności powód, pomimo spoczywającego na nim z mocy art. 232 zd. 1 k.p.c. ciężaru wskazywania dowodów na poparcie swoich twierdzeń, w żaden sposób nie wykazał, że jego choroba zawodowa wiąże się z przyszłymi powtarzającymi się wydatkami przykładowo na leczenie, opiekę, rehabilitację, czy pielęgnację.

W konsekwencji brak jest podstaw do przyjęcia, że w stosunku do powoda zachodzi podstawa faktyczna ustalenia renty z art. 444 § 2 k.c. w postaci zwiększenia się potrzeb poszkodowanego.

Odnosząc się do ostatniej z wymienionych w art. 444 § 2 k.c. podstaw faktycznych ustalenia renty Sąd Apelacyjny wskazuje, że zmniejszenie widoków powodzenia na przyszłość należy oceniać według realnych możliwości poszkodowanego istniejących w chwili powstania zdarzenia wywołującego szkodę (por. wyrok S.N. z dnia 31 października 1966 r. w sprawie II CR 372/66, publik. LEX nr 6066).

Szkoda, której naprawieniu służy renta z art. 444 § 2 k.c., wyraża się różnicą między potencjalnymi dochodami, jakie poszkodowany przypuszczalnie osiągnąłby w okresie objętym rentą, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała, a wszelkimi dochodami, jakie może faktycznie w tym okresie osiągnąć bez zagrożenia stanu zdrowia (por. wyrok S.A. w Katowicach z dnia 30 czerwca 1993 r. w sprawie III APr 36/93, publik. LEX nr 4266).

Ustalenie szkody pod postacią utraconych zarobków, czy też renty mającej stanowić ekwiwalent utraconych zarobków, ma zawsze charakter hipotetyczny, jednakże utrata musi być przez żądającego odszkodowania czy renty udowodniona (art. 6 k.c.). Powód winien tego dowieść z tak dużym prawdopodobieństwem, że praktycznie można w świetle doświadczenia życiowego przyjąć, że utrata takich konkretnie zarobków rzeczywiście miała miejsce (por. wyrok S.A. w Lublinie z dnia 07 listopada 2013 r. w sprawie I ACa 145/13, publik. LEX nr 1400380).

Wprawdzie w przedmiotowej sprawie nie stanowi przedmiotu sporu, ani nie budzi wątpliwości fakt, że stwierdzona u J. M. choroba zawodowa w postaci pylicy krzemowej płuc stanowi o przeciwwskazaniu do wykonywania przez powoda pracy spawacza, ale nie ogranicza w znaczącym stopniu jego możliwości wykonywania pracy w wyuczonym zawodzie ślusarza.

W oparciu o przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody, a w szczególności karty wynagrodzeń (k. 242 i 270-274 akt sprawy t. II) powód nie zdołał wykazać istotnych różnic zachodzących pomiędzy wysokością zarobków spawaczy i ślusarzy. W świetle treści w/w dokumentów zasadnie Sąd I instancji uznał, że zarobki te w istocie są do siebie zbliżone pod względem wysokości.

Tym samym skarżący nie zdołał wykazać, że w okresie objętym jego roszczeniem, pracując jako spawacz, osiągnąłby wyższe dochody, aniżeli w przypadku wykonywania pracy odpowiadającej jego formalnym kwalifikacjom, tj. ślusarza-mechanika.

Zasadnie zatem jest przyjęcie, że stan zdrowia pozwala J. M. na wykonywanie pracy umożliwiającej osiągnięcie wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej potencjalnym dochodom, jakie przypuszczalnie osiągnąłby w okresie objętym jego roszczeniem, gdyby nie stwierdzono u niego choroby zawodowej.

Powód podnosił, że zdecydował się podjąć gorzej płatną pracę na stanowisku konserwatora w Gimnazjum nr (...) w S. z uwagi na trudną sytuację na rynku pracy.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że renta z art. 444 § 2 k.c. nie może wyrównywać utraty zarobków spowodowanej innymi przyczynami niż uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, a zatem brak możliwości zarobkowych spowodowany sytuacją na rynku pracy nie jest normalnym następstwem działania zobowiązanego i renta ta nie



powinna wyrównywać zarobków utraconych z powodu niemożności znalezienia odpowiedniej pracy (por. wyrok S.N. z dnia 04 czerwca 2003 r. w sprawie II UK 296/02, publik. LEX nr 390073).

W związku z powyższym postanowieniem z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie III APa 13/14 Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił na mocy art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. zgłoszony w apelacji wniosek o dopuszczenie dowodu z zaświadczenia Powiatowego Urzędu Pracy w S. z dnia 19 grudnia 2013 r. na okoliczność, że w okresie od dnia 04 listopada 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. nie przedstawiono powodowi żadnej oferty pracy, uznając ten środek dowodowy za nieprzydatny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Kapitalizacja renty w rozumieniu art. 447 k.c. dotyczy renty z art. 444 § 2 k.c., która ma na celu naprawienie szkody przyszłej, wyrażającej się w wydatkach na zwiększone potrzeby oraz w nieosiągnięciu zarobków i innych korzyści majątkowych, jakie poszkodowany mógłby osiągnąć w przyszłości, gdyby nie doznał rozstroju zdrowia (por. wyrok S.N. z dnia 03 listopada 2009 r. w sprawie II CSK 249/09, publik. LEX nr 737261).

Równoznaczność tych instytucji prawnych wyraża się przede wszystkim w tym, że gdy brak jest przesłanek do zasądzenia renty, to nie może tym samym wchodzić w ogóle w rachubę zasądzenie jednorazowego odszkodowania. Ta ostatnia bowiem, jako instytucja pochodna od renty i od niej zależna, nie może mieć zasadniczego bytu, skoro sama stanowi w istocie swęj rentę, tylko że w postaci skapitalizowanej (por. postanowienie S.N. z dnia 31 stycznia 1968 r. w sprawie I PZ 83/67, publik. LEX nr 731).

Chybione jest stanowisko apelującego, który powołuje się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 03 października 1966 r. w sprawie III CZP 17/66, publik. LEX nr 609, ponieważ nie odnosi się do sytuacji, w której nie zachodzą przesłanki z art. 444 § 2 k.c.

Reasumując powyższe rozważania stwierdzić należy, że zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, że w niniejszej sprawie nie zachodzi żadna z trzech wymienionych w art. 444 § 2 k.c. samoistnych przesłanek zasądzenia renty w postaci: utraty zdolności do zarabkowania albo zwiększenia się potrzeb poszkodowanego lub zmniejszenia się jego widoków powodzenia na przyszłość, a zatem brak podstaw prawnych do zasądzenia jednorazowego odszkodowania z art. 447 k.c. Ponadto prawidłowo uznał, że brak jest podstaw faktycznych i prawnych do przypisania pozwanym odpowiedzialności także w tym zakresie dochodzonej przez powoda równowartości utraconych zarobków za okres obejmujący lata 2009-2013.

Stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Uznając apelację powoda za niezasadną, działając na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł, jak w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu – kosztach zastępstwa procesowego pozwanych w postępowaniu apelacyjnym – Sąd ten na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490), orzekł jak w pkt 2 sentencji wyroku.

SSA B. Mazur (spr.) SSA M. Sałańska-Szumakowicz SSO del. A. Podlewska